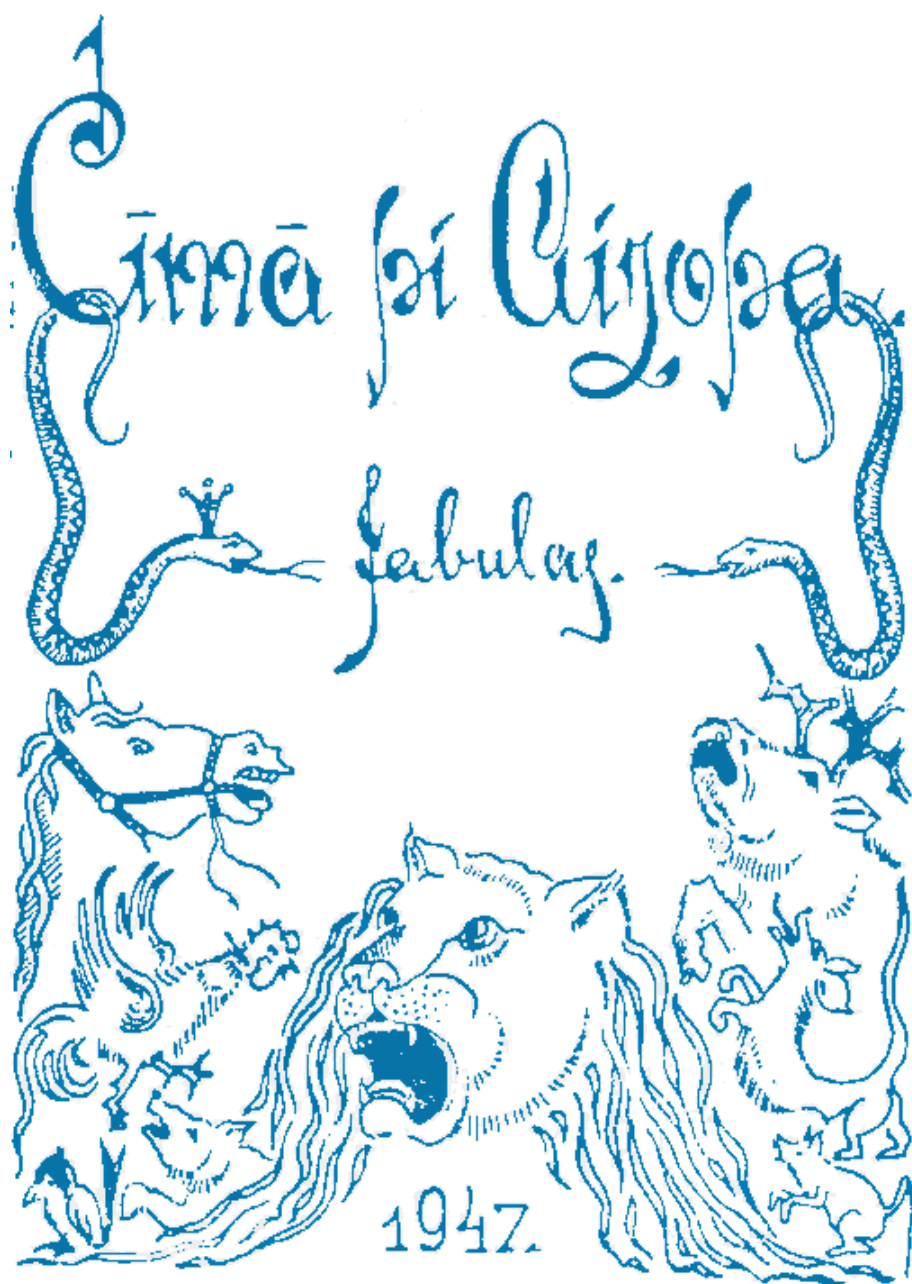

N.NEIKŠANĪTS

N. Neikšanīts

CĪMĀ PI AIZOPA

Fabulys

Vl. Lōča izdevnīceiba

Bayern, Neuötting am Inn, Burghauserstr. 2

1946

Raiz bižom nabej avilá,
bet čaklōs bišs tá narádz kavieklá
i izataisa kuplā ūzulā,
jo čaklam naierteiba nav nikas.
Bet slynkī troni pamona, ka bišs jau madu nas,
i sacel karu: čaklyjīm
mads sanastīs niu jōatdūd ir jīm.
Šōs otkon līdzās — troni veļti prosūt,
ka mada vajag jīm, lai poši losūt.
Saukļ beidzūt nūlem lapsini, lai izšķir streidu.
Tei atīt ar i nūteic taidu izšķieršonys veidu:
„Kam eisti pīdar mads, maņ nūteikļ gryuļ,
jo maņ pi jiusu dorbim lamts nabej klōtu bļ,̄,
bet niu iz munu pavieli
lai kotra saimá pajem tukšu avili
i jauna mada pīnas,
tod as pec kaidys dīnys
tá īšu jaunō mada paraudzāļ
i izšķieršu, kam apstreidātīs kreit.”
Ai prīcu bitis pīkreit taidam lāmumam
bet troni streidīs: „Nadar tys nikam.”
Šī nagrybūt nikaidys raudzeišonys!
Tod lapsinā bez garys dūmōšonys
niu streidu izšķir tai:
„Mads palikš bišu saimái čaklyjai,

jo tronu līgšonōs iz tū as vadu,
ka jī pavysam naspiej lasāt madu.”

Tik dorbā izašķir,
kas eistīs meistars ir.

Pōvs padzierdš, ka laksteigola
tik skaisti dzīd bez gola,
ka bolss jai ir vysskaistōkīs,
tai dūsmī īzakorst ka taišni dumpi taisa:
„Par kū taidš liktinš nataisneigs?
Maņ, spolvā vysukrōšņōkam,
bolss seiks
i peikstuleigs,
a laksteigolai, putnam palākam,
i mozam, nīceigam,
taids skaistums bolsā dūts,
kur patīseibā maņ tys pīzanōktu gūds!”
Tá pōvs iz sovu runu
ai izbreinu dzierd, taidu skaidrōjumu:
„Ir kotram dūta sova bolva:
dūts vīnam bolss, a cytam krōšnā spolva.
Nāš pītimeibā sovu daļi;

a ka ai sovu kōrū vali
tu pōrōk lelu dumpi ceļsi,
tū pošu, kas tāv dūts, vāļ pazaudeisi!”

Ka Dīvs var kaidu apdalāt — ir dūma napatīsa,
jo kotram dūta sova tīsa.

Brīdš pīnōk slōpi veldzāt olūtā.
Kod īzaver jys sovā attālā,
lels priks jū pōrjem:
„Kas maņ par skaistim, žuburainim rogam!
Bet pazaveru as īz sovom kōjom —
tōs trauslys, tīvys, mozim nogim —
gaist vyss priks!”
Tā pieški brīdi mona medinīks
ī palaiž kurtus brīdi dzeiņ.
Vāļ laikā brīžam godōs pamanāt,
ka nagantnīki mōc;
jys skrīņ īz mežu sōc.
I kōjis — vīglōs, slaidōs nas kai viejš.
Tā pieški rōvīņš spiejš —
jau rogam sapyn zoru bīznā.
Gon kōjis spātu breiveibā vāļ iznāst,

bet rogi žuburainī sazapyņa — stypri tur,
vairs naizbāgt nīkur!

Dzierd, brīdš — skrīn ašná kōrī suni,
i nūzapyuš: „Cik oplomi bej vōrdi muni!
Kū neivōju, tys mani izglōbt spiej,
bet cyldynōtō deļ, b̄yš dzeivá jōzaudej.”

Na vyss, kū lobu izlīlej,
b̄yť dereigs spiej.

Ķaiz lopsa mona,
ka vylka olā ādamō ir gona,
i it pi vylka maizis prasātis.
Bet gaid, ka vylks tāv bareibu dūt īš!
Vylks nadūd šai nikō. „Raug poša sapeļnāt!”
— „Ak tai! Tu īzadrūsynōsi mani nūraidāt?
Nu pag, gon as tāv nūdareišu pōri!”
I, dagūt atrībeibys kōrī,
jei it i stōsta cylvākam:
„Parkū tu nadori nikō tam plāsūnām,
tam vylkam, peliečam?
Šur, tevi aizvesšu leidz vylka midzinām!”
I cylvāks paklausa.

Jys īt, kur vad jū lopsa nagausa,
i nūsyt vylku olā.
Kod tyka ai tū golā,
jys lopsu nūbendej.
Tai veļti beja vylka monta kōrōjusá jei.

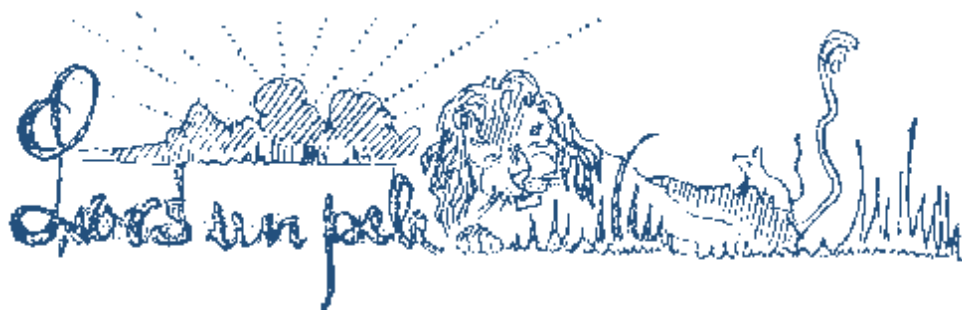
Lai ari nūdevieju cytraiz izmontoj,
bet patš jys lobuma nu sova dorba nadaboj.

Raiz vōrna kōrī izadag pec pōva spolvys,
Jei sasprauž tōs pi ástis i pi golvys
i prīcojās: „Ka vōrna asmu, tys nikas!
Niu, krōšņom spolvom izpuškōta,
pōvs eistis b̄jšu as pec skota.
As drūši varu pōvu pulkā īt —
niu pōvi navarās nu maná izasmīt.
Ka cytys vōrnys mani tagad īraudzās,
tōs mani nūteikti par pōvu paskaitās.”
Īt pōvu pulkā izpuškōtō vōrna,
a pōvi pazeist jū pec vōrnys spōrna
i viltineicái tai jī viersā klyup,
ka spolvys viņ pa gaisu jyuk.

I vōrna tai par sovu mōni kņōbta tyka,
ka paņ nu pošys spolvom pusis napalyka.
Kod jei pi cytom vōrnom beidzūt nūkliva,
tod vōrnu izsmīklis par vyлта pōvu naryma.

Šys stōsts ir dažam raksteitōjam pamōceigs:
ai svešom spolvom nazarūtoj gūda veirs.

Ḷovs varonīs guḶ soldu dusu
Klōt pīlein pālá — moza, klusa —
taids breinums jai —
mozijai:
patš lelýs Ḷovs guḶ soldu mīgu!
I kas par mīḶzi! Kas par vaḶdinīku!
Jau pālá gūdbijeigi, klusu Ḷovam viersā traussīs,
jō spolvu apzavārš, i purni, ausi.
Bet tik jei pīlein klōt pi Ḷova nōšš —
ham! — peli sačer Ḷovs i dāpī lelyjā paņ narádz jōs.
„Niu beigys klōt!”
Sirdš baiḶōs pālái gryb jau apzastōt.
„Ai lelýs, varonīs, ai palaidḶ valī!
As atlykušā myuḶa dalī

táv pyuleišūs vysod,
kai spiešu pakolpōt.”
Ļovs nūsmeign tik pa lelū bōrdu
sáv smīklu gordu:
„Par tovim vōrdim jōzasmej
ir vysai pīsaulái!
Tu baiļōs navoldi vairs māli sovu!
Kas nīka pálá ir pret lelū ļovu?
Bet ka jau gribi dzeivōt — áj!”
Smīkts virpulī viņ jyuk,
kod pálá beidzūt valī spryuk.
Bet veļti páli ļovs tai nycynōja...
Kod jys řaiz meža bīznī aizstaigōja,
patš medinīku teiklūs īzapyna.
Ap varonū tai teikly sazatyna,
ka ōrā natikt jam nikai.
Ļovs steņ i vaid,
i tik jau baigs jam bolss,
ka vysi zvieri baiļōs čyukst: „Niu ļovam gols!”
Dzierd ari pálá ļova vaimanis
i paleidzāt skrīn, cik viņ mozōs kōjis nas.
Tik atskrīn, matās teiklus grauzt
i, cikom jauna dīna aust,
kaut poša moza, zūbim osim, veiklym
jei ļovu atbreivoj nu sapeitijīm teiklym.
I dorbu pabeigusá,
niu mozō pálá mōca ļovu klusi:
Tu veļti, varonīs, tai mani nycynōji —
redz: dažřaiz bādā nūdar ari spākūs vōji.”

Tu vōjū nycynōt vys nazasteidz,
jo dažřaiz vōjis vairōk nakai styprīs leidz!

Āraiz zyrgs ai ezeli ir laisti garu ceļu kūpā.
Jūs saiminīks, kas nažālēja lūpa,
tam ezelām pōrlīku smogu nostu izlyka,
a zyrgam tukšā garū ceļu staigōt nūlyka.
Lyudz ezelš zyrgu paleidzāt,
šys navarūt tai ilgi izturāt.
Zyrgs lepneigīs jam leidzāt atsasoka.
Cik bīži ļaunīs dūbī kreit, kū cytam roka!
Tai ari zyrgam lepneigijam beja.
Kod ezelš nostys nāsť vairs tōļōk navarāja,
jys kōjis izstīpā i celā molā nūzabeidzā.
Niu saiminīks līk vysu nostu zyrgam vīersā
i nūdeirōtū ezeļōdu izkraun leidza.
Vyss lepneigums niu zyrgam aizamiersa.
Jys tikai gauž: „Mās varājam gon nostu padalāt.
Niu navajdzātu maņ šū dorbu vīnam veikt.
I nosta maņ pať smogōka vāl jōnosoj,
jo tū pa vīersu smogō ezeļōda klōj.”

Pyrms cytam līdzīs dorbā paleidzāt,
pať apsvār: sovu doromū voi vareisi vīns spāt?

Jiut lōcš ʒaiz lelu āstgrybu
i nūdūmoj: „As nagrybu
pa tymsū mežu kleišt,
kur vyss tik pyust i veist.
As īšu sauleitī, bitš kur madu krōj,
lai jōs ai madu mani pamīloj.”
I īlein bišu dōrzā lōcš.
Tī tai jam īkorst prōts
nu mada soldona,
ka jys paʒ namona,
kai bitš ausī īlein jam i dzeļ.
Lōcš, lelu sōpi cīšūt, paʒ iz pakalķōjom pazaceļ
i lelā nyknumā i atrībeibys kōrī
ai lelū lōča spāku
jys sacel taidu trikmīni i brāku,
ka bišu dōrzā palik tikai skaidys pōri.
Bet bitš tan lōčam porōdā vys napalyka:
paʒ atrībeigīs lōcš tai sadzalts tyka,
ka bāgūt, cik tik spāku beja,
jys sevi pamōcāja:
„Ka rups i atrībeigs viņ bysi,
to daudzi īnainīku giusi.”

Ka mekleisīs, kai vīnam atrībʒ prašt,
var daudzi jaunu īnainīku atsarašt.

Vylks pļovā zyrgezeli īrauga.

„Tá b̄ytu loba bareiba!

Lobs kimūsenš, bet palels tik.”

Vylks viļteibu niu vysu kūpā lik,
lai zyrgezēlam pīkliuṭ klōt.

Ai mōnim nūlem zyrgezeli apvōrdōṭ.

„Klaus, dōrgīs draugs, as asmu ōrstātōjs,
tik izveiceigs i veikls,

ka, lai cik kurs nu slimeibys jau b̄ytu vōjs,
kai tik as paōrsteju, vasals teik!

Ka tāv tik kaida vainá b̄ytu,

tik pasok maṅ! Nikas maṅ nav par gryutu
aiztō, ka as pret tevi lelu mīlesteibu jiutu.”

Redz skaidri zyrgezels, kas vylkam ir aiz ōdys,
bet jys tō naizrōda.

„Maṅ vīna tik ir vainá — moza, seika.

Redz, pakaļkōja maṅ ir drusku leika.

As laikam skoborgu sáv kōji īdzynu,
raug, draudzen, izvīkṭ tū!”

I zyrgezels stōv paciels kōji, gaida,
a vylks nu mugorpusis lein jam klōt i smaida:

„Cik gordu kimūsu sáv šudiṅ sadabōju!”

Tá ūmai — blyukš — ai pakaļkōji

tai vylkam zyrgezels pa žūklīm zveļ,

ka tys ni myužam vairōk nazaceļ.

Viļtinīks, kod aizaraun ai mōņu pīku,
aizamierst, ka satikt var vāļ lelōku par sevi gudrinīku.

Ķaiz lely vaidi beja
storp žurkom i storp lopsom,
i kū lai veļti prosom:
„Kas pazaudāja?”
Kas mozs tys vysod zaudej.
Tai ari žurku draudzái:
kod vysys cīnis golā,
bej jōbāg sovā olā.
Bāg žurkys. Lopsys pakaļ skrīn
Bet žurkys mudri olā lein,
i tikai vadūni, kam ir iz golvys
jūs lelōs kiveris i garōs spolvys, —
tī olōs, redzi, nateik iškā.
I olu pīškā
tūs sagiun lopsu karōtōji
i pīsprīž — nōvi!

Mozenš veirs i moza slavá,
īlein olā — jō vairs navā.
Lelim gūdim apkrautam
izbāgṭ godōs paratam.

Ṗaiz ezels, rádžādams, ka sunṣ iz pakaļkōjom celās
i saiminīkam dāpi snādz,
a saiminīks par tū tik laimeigs smejās
i sunám maizis kaņci pasnāgṭ mādž,
tai nūdūmoj pi sevá:
„Voi sunám viņ Dīvs kōjis dāvá?
As varu ar taipaṭ.”
Jys priškys kōjis gaisā mat
lai dūtu saiminīkam sovu stylbu,
i gaida — saiminīks niu maizi dūṣ voi auzys.
A saiminīks tik pajem lobu stybu
i ezelám, kas sunám pakaļ lauzās,
par izgōdōtū mōṇu
tik izskaita par sōnu.

Tu veṭti lauzeisīs iz taidu spieju pusi
kū doba poša nav táv īdavusá.

Zvieru pasaulī it prīceiga, bet dryuma ziná:

vacis ļovs ir naspieceigs i dreži miers.

Kotrā zvierī pazamūst niu nykna dzinā —

ļovam atsarībŧ. Īt pyrmīs viersš

i naspieceigijam ai rogin sōnā dur.

Zvieru karalš riecīni ai lelu spāku tur,

jys voldōs naspāku kaut mierstūt parōdāt.

Īt meža cyuka sovu osū ilkni ļovā dzeiŧ.

Sazavolda ļovs:

„As daudzus asmu kōvš,

niu jōpacīš. Tys cīneigs īnaindņiks, lai ari ļauns,

nu tō paŧ ļovam cīšŧ nav kauns.”

Beidzūt ezelš Īt, ai baili ļovā verās:

„Naspieceigs? Var sist?” Tod atsasperās

i zveļ ai kōji golvā vaļdinīkam,

i zūbus atšīp sovam zamyskijam pīkam.

Ļovs īzasteņ ai vaidu baigu:

„Tu, nycynōtīs, syti munu vaigu!

Nu zvierim styprīm, drūsīm vysu pacīšŧ var,

a kod tik baileigs dzeivinīks maņ skar,

kai tu,

as lobōk divkōrt nūmiertu,

lai kauna napīdzeivōŧ taida!

Varonīs, ka spāku jam iz breidi aptryuktu,

vysvairōk cīš nu baileigūs i nycynōtūs naida.

Āraiz vōrnai gorda sīra kimūsš teik,
bet milōtīs ai tū iz pogolma jai napateik;
jei aizalaiž iz mežu tiveimū
tī sareikōtj sāv eistu mīlastu.
I tik kū godōš jai iz līpys zora atsasāšt —
gryb kņōbi plāšt
i sīru āšt —
dzierd vōrna bolsu soldu, maigu,
rādž lopsys smaida pylnū vaigu:
„Ai putneņ, breineigīs,
tu laikam paradīzī perekli sāv taiš,
ka tovi spōrni zib i laistōš
tik krōsōš narādžāti skaistōš.
Kaidš kņōbš! Cik dailis kusteibys!
Nav ūtrys taidys radeibys.
I muna sirdš ai gūdbejeibu jūt,
ka tik pašt skaistam bolsam vajaga tāv bjt.
As bjtu gotova tāv vysu vysu zīdōt,
lai īprasāt kaut ļaizi tevi dzīdūt!”
Sirdš vōrnenāi aiz laimis apzatak:
„Ka asmu as tik skaista, pag!

To pazaklausi munā bolsā ar! ”
I bolsā nalobā jei aizačārc: „Kar! Kar!”
Ka sīrs jai kņōbi, tys jai glaimūs aizamiersa;
i sīra gobols nūkreit lopsai taišni viersā.
Tai lopsa beidzūt sovu sagaidāja,
jo vysa vōrnys līleišona sīra deļ viņ beja.

Ir glaimōtōjam vysod dūma taida:
nu kotrys līleišonys loba gaida.

Ķaiz erelš atrūn glīmāslu
ai bīzu čaulys apvolku.
Bejš garšeigs ādamīs,
a čaula maisa!
Skrimš viņ i skramš pa kņōbi čaula.
kai cīta zylūnkaula
bet tūmār nasadryup.
Jau erelám aiz pīpyulis paņ pīrá kiup,
kod vōrna beidzūt itū īrauga.
„Žāl tevá, naboga,
kai tu ap glīmāslu tá jemīs
pi pošys zámis.
Klauš munu padūmu —

tu augši gaisā pazacāļ ai glīmāslu
i laid pret zāmi jū!
As golvoju,
ka čaula pōrzaškāļš”
I erelš paklausa, kū vōrna meļš.
Jys gaisūs pazaceļ tik augš, ka mōkuļus ai spōrnu grīž,
tod glīmāslu iz zāmi svīž.
A viļtineica ōmrejā —
tei vōrna tō tik gaidāja.
Jei ūmai klōt pi glīmāsla,
iz zāmis nūmasta.
Ham — ham! — i tō vairs nav.
I cikom erelš zāmī nūzalaiž —
ka gribi, tukšu čaulu laiz!
a vōrna gobolā ir jau.

I cik gon taidu ļaužu nav —
jī gudru, rōdīs, dūd tāv padūmu,
a patīseibā gōdoj tik par sovu lobumu.

Vylks, vušku reidams kōri,
paļ nazaver, kū ād, kas palīk pōri
Prōvs kauls jam koklā sprūd.

„Ai draugi, paleidzit! Ai, gryuti!”
jys gaudoj, lelu sōpi cīsdams,
iz vysom pušom koklu grīzdams.
Dzierd̄ zvieri vaimanis, a naīt̄ paleigā.
„Tei nōvā b̄jš tik dabeiga
šam meža ōmrejai,
kas dora pōri kotrai radeibai!”
Vylks dvašā pādejā sovs acš jau būla.
i glōbiejam nu nōvis lelu bolvu sūla.
Gryb dzārvā vylka bolvu nūpeļnāt̄:
„Tik paplāt̄ reikli, as tivleīt̄...”
Vylks īplieš reikli,
gryuž dzārvā garū koklu veikly
— kramst! — izvalk kaulu, žņaudzieji.
Vylks glōbts. Niu dzārvā bolvys prosa sāv par tū,
Vylks atbiļdāi
tik pazasmej:
„Na tāv, a maņ tá, mōseņ, vajag bolvu,
ka tu nu munys reiklis izvāļç golvu.
Tu lobōk pazateiç,
ka dzeiva vāl̄ nu munys reiklis prūjom teiç!”

Ka ļaundarš ļauna nanūdarās tāv nikō,
tei pateiceiba jō vyslobōkō.

Ūds ļovam pīzasmēj:
„Parkū tu taidys bailis sadzāņ pasaulám,
Ka vysa radeiba nu tevá beistās?
As naradzu pi tevá varūneibys eistys.
Ka tu ai zūbim plāš? Ai nogim ar?
Tū kotra sadusmōta sīva var
As vōjōks naasmu. Lai pīrōdāṭ, ka namaloju,
as ūds iz ceīņu tevi aicynoju!”
I ūds niu īsōc spolgi spīgṭ —
ūds mozenīs pret ļovu uzbrukumā īt:
dzeļ koklā, acī, ausī leinās,
Aiz sōpōm ļovs iz pakaļkōjom slīnās,
ai nogim plieš, ai ásti mātoj,
a ūds tik kotrai jaunai rātai
lein klōt i dzeļ!
I jaunys sōpis sazaceļ.
Jau ļovu taida sōpá mōc,
ka jys patš žielesteibys prasāt sōc.
Niu ūds jam mīru līk i taurej uzvaru
par lelū nazvāru,
i apreibš jys spiņdz i skrīn,
i patš vairs naapjādz, kur līn,
leidz atsatūp, ka īskriejš ziernyukšteiklā,
i malnīs garkōjš gaitā veiklā
pi ūda tyvojās!

„Redz, iznōk kas!”
tai ūdam dūmojās.
„Tū lelū ļovu — tū as pīveikt̄ spieju,
a izbāḡt̄ ziernyukšam — tō navarieju.

Tá pīmiņ m̄ysu parunu:
mozs cynkureitš gōž lelu vazumu!
Tu lelū pretinīku pōrvareisi,
a patš nu mozō pīveikts, miersi!

Vonogs seikūs putneņus
sauc pi sevá cīmōtūs:
„Nōcit, mīl̄y draudzeni,
seiki, mozī putneni,
svināņ munu vōrda dīnu!
Āssit madu, dzársit pīnu,
daņčus vássit, dzīdōsit,
vysys bādys aizmierssit!”
Seikī putni nūtič jam,
viļteigijam vonogam:
putni skrīn nu vysu molu,
naparadzūt ļaunu голу.

Kuru vonogs sagaidāja,
tū bez kauna nūbendāja.

Kū smaideigōks naidinīks pret tevi rōdīs,
Tū ļaunōks nūdūms jam aiz ōdys.

Ai brīdi zyrgs ņaiz ceīņu īsōka,
bet brīžam roga smailā osōka
kai gludīs zyrga pakaušs —
jys zyrgu mudri pīveicá,
„Jys dūmoj: mani sakauš!”
zyrgs nykni nūšņōcá.
„Nu pagaid, draugs!”
Zyrgs paleigā sáv styprinīku sauķs:
gon obi kūpā tod jī tevi kauš!
Zyrgs īt pi cylvāka
pret brīdi prasāť paleiga.
Tys apsūla: „nikō nav vīglōka,
tik tevi īmauť vajaga!
Tod raitu brīdi dadzeišu
i nūkaušu!”
Zyrgs prīceigs, ka niu brīdi varēs kauť,

Ļaun mutī laužņus likt i sevi mauļ.
Lāc cylvāks raitu,
i vieja gaitu
zyrgs brīdi sadzan tōlumā,
i, kai bej nūruna,
jys, cylvāks, brīdi nūsyta.
Zyrgs slavej cylvāku
par vīglū uzvaru,
paceli gryb skrīt,
bet lita beidzās cytaidōk mozlīt,
kai jys bej dūmōjš.
„Nikur tu naīsi.” jam cylvāks soka.
„tys nateik valī vairs, kū asmu īmōvš!”
Tai dūbī īkreit zyrgs, kū cytam roka.

Pyrms styprinīku paleigā sāv sauktu,
tu apgōdoj, ka pošu nāimautu!

Ķaiz plykspōrnš zāmī kreit.
Jū lopsa īrauga i gryb jau reit,
a plykspōrnš lyudzās pažālōt.
Jam lopsa paskaidroj: „Voi as tū varu?”

Ai putnim as tok myužam vadu karu
i kotru nūreju, kū varu nogūs grōbīt!"
„Na putns as, a pālá asu.
Šūs spōrnus tik deļ ierteibys as nasu.”
Tiç lopsa, kū jai gaudulš gauž,
jō vōrdū viļteibu jei naapjauž.
Tai plykspōrnš aizalaiž nu jauna breivs,
pylns prīcys, ka vāļ palīk dzeivs.
Pec laika nagara jū cyta lopsa čer
i apreit̄ plykspōrni jau muti ver.
Jys otkon raudōt̄ sōc:
Ak, apzažāloj, mōs!”
— „Tō veļti, draudzeņ, proš,
jo mani naidš pret pāļom mōc,”
tai lopsa paskaidroj.
„Ak, lyudzu, mani atvainoj,
as pālá naasu, as tikai putnenš asu,
redz — as i lelus spōrnus nasu,”
niu ūtraiz̄ plykspōrnš mōnōs
i izamōniejš̄ jys mudri prūjom monōs.

"Moz cīnis, bet daudz loba īgiuļ vari krōpūt,
ka spiesi vīnraiz lidōt̄, cytraiz rōpōt̄.

Āraiz ūzš ai lopsu kūpā ceļōja.
Ķiut obi slōpi. Oku atroda
i obi īškā īleida,
lai slōpī atsadzārt.
Padzāruši naspiej ōrā tikĶ —
oka dzilā, slydona: ni lāktĶ, ni atsaspārtĶ.
„Kū darāt niu, lai īškā napalikĶ?”
sauc skumeigs ūzš i nūkar bōrdu,
a lopsa zyna tivleņ vōrdu:
„Tu, ūzeitĶ, pazaslīņ!
Pa tovu mugoru i roĶim gon jau izkōptĶ spiešu,
tod kai navīņ
i tāv as paleidzeišu.”
Ūzš dūmoj: „Lopsai veikls prōts —
šys padūms vysai gudri izdūmōts!”
Ūzš grūdūs atsasper ai nogim,
leidz okys molai ataslīn ai roĶim,
i lopsa mudri augši teik nu lājīs,
a izleidusā ūžam pīzasmejās:
„Tāv draudzeņ, vajag zynōt parunu,
ka prōta namierej ai bōrdys garumu!
Maņ rōdīs, tāv vāļ vajdzās okā pasādāt,
jo as tāv naspieju nikaidi paleidzāt.
Ka gribi taidā dzilā okā kōptĶ,

to jōzyn pošam kai ōrā izarōpṭ.”

Dorbu tod tik labi padareisi,
ka leidz golam vysu paredzeisi.

Četri vierši kūpā ganājās
zaļos ganeibōs.

Kūpā vysy styngri turājās,
zynūt tū, ka, meža bīznī sliepās ļovs,
daudzi dzeiveibu kas kōvš.

Gudrīs ļovs, niu rādzādams jūs dūmys eistōs —
vierši stypri ļova beistās —
viļteibā jīm nūlem pīkliuṭ klōt:
taisa izskotu, ka prūjom aizīt pastaigōṭ —
tōli tōli.

Vierši patiṭ tam i, ādūt tuklū zōli,
drūši izstaigoj iz sovu kotrys pusi.
Tō ļovs tik gaidāja. Jys pīzazoga klusi;
i cikom vierši otkon kūpā tyka,
dzeivs nivīns vairs napalyka.

Vaļdinīki seṅ šū dūmu tur —
īnainīkam preteim kūpā jōzatur.

Ķaiz saimneica korstā pōrtā
(par škodī naturūt i prōtā)
līk palnūs pacápt̃ tupeņus,
a poša aizīt apkūpt̃ lūpeņus.
Tū kačš i mierkačš pamanāja
(jūs obus tymā sātā pīturāja),
i gryb niu captu buļvu paraudzāt.
„Tu raugi tūs nu palnim izraustāt,
táv dāpá paveiklōka!”
Tai mierkačš kačam soka.
„Raug atstumt̃ ūglis, izpyuť palnus,
tod buļvi b̃jš táv kai iz dalnys!”
Kačš paklausa: iz pōrta izatrauš
i korstōs ūglis rauš,
i palnus pyuš.
Lai cik bej gryuš,
lai cik jys svyla tī i sveida,
pa vīnam vysus tupeņus jys nūsvidá iz greidys.
Tam laikam mierkačš prīcojās: „As ādu.
Lai kačam gryuts — kas maņ par bādu!”
Bet, dorbu beidzš, kačš kod nūlácá iz greidys,
jys nūzabeida:
nivīna tupená! —
tik malnu myzu čupená!

Na ņazi viļteigs cylvāks cytus izmontoj,
i sāv tik lobumus nu cytu dorba krāj.

Kūrmulām ņaiz pīsardzeiba aizamiersa —
zāmī klinšainā ai dālu izlein viersā.

Tá jūs zemņiks ģrauga.

„Ak tu nalģta!”

zemņiks lomojās.

„Tu maņ sakņis grauz i zāmģ kaņ?”

Nūsģsģ! Pag, dabōšu tik mģtu!”

Gryb niu obi bāgtģ iz izrokuma vģtu.

Okly obi, narādž, kur jģm skrģtģ,

trynās vģns ap ūtru vģnuvģt.

„Pagaid, tātģ! As raudzeģšu pa prģšku ģtģ;

sūli spār pa munim pādģm,

golā tiksģm tod bez bādģm!”

Vacģs kūrmuļņ nabeģdz ryuktģ:

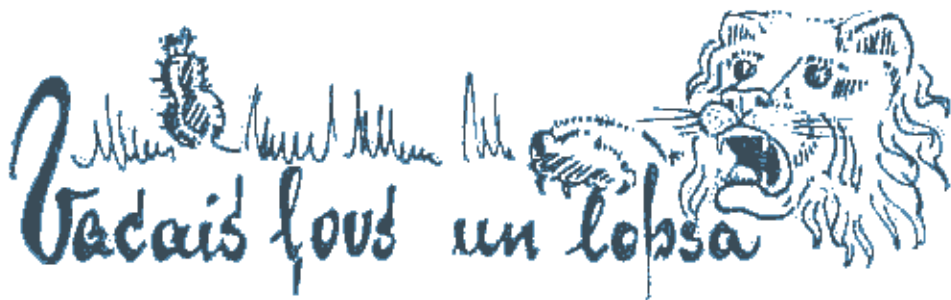
„Naspāj tu par celā rōdeitōju bģtģ.

Seņ jau soka gudra paruna:

oklģys oklam celā narōda!”

Tu lobprōt napratģģju mōci,

a mōcomū voi patņ jau apjāgtģ sōci?

Vacāis ļovs un lopsa

Vacū ļovu pārņem slimeiba i vājums,
naspieļ ādamō vairs patš sāv sagōdōt,
tō pec, lai nazabeigtu apādamō krōjums,
jys rauga spāka vītā viļteigumu izmontōt.
Vysim zvierim vacīs ļovs niu zini syuta:

„Nōcit vacō ļova apcīmōtu,
prīcynojit sliminīka prōtu!”

Vīns pec ūtra meža zvieri it iz olu —
vacīs ļovs nu garlaiceibys jōpestej!
Nazyn jī, ka meklej sovu голу.

Ļovs jūs vysus sovā olā nūbendej.
Tikai lopsa nūlem drusku pagaidāt,
cikom dūtīs vacū ļovu apraudzāt.
Labi nūzaver jei kaidu šaļti,
jiut jei ļova olā ašná paļti.
Cyti zvieri, kas ai skubu olā dūdās,
vaicoj lopsai, kū jei, ōrā gaidūt, cer?
Lopsa izstōsta niu, kaida aizdūmeiba rūnās,
kod ap olu vāsu prōtu labi apzaver:
„Daudz, pec pādīm radzu, zvieru īškā gōja,
tik nivīns nu olys ōrā naizgōja.”

Prôteigs cylvāks, zynūt vysys pazeimis,
drūši izavairāṭ spāš nu nalaimis.

Lopsa, kārōdama vystōs tikṭ,
nasamona sūḷus likṭ —
īkreit okā,
suplōk vystu klāvam roktā.
Sōc niu lopsa paleidzeibys saukt,
lai jū atīṭ kaidis nu okys rauṭ.
Tymā laikā vylks ap sātu gōja
ari laupāṭ nūdūmōja
sāv kū ādamu —
padzierḍ lopsys klīgšonu.
Skrīn pi okys, vaicōš niu:
„Kai to, mōseṇ, gadājās tāv okā kliuṭ?
Pastōšṭ skaidri, kai tys beja?
Kōja pasleidāja?
Gryudá kaidis? Voi nūstrōpāja?”
„Navaicoj tik gudri,
paleidz izkliut ōrā mudri!”
lopsa vylkam sauc.
„Cīkom tu tī runōsi tik daudz,

cikom as tāv gari stōsteišu,
poša okā nūsleikšu!”

Tai daudzkārt runōtōjs aiz sova runys pīka
paṭ namona, cik runōšona līka.

Ṛaiz ežam uzbryuk medeitōji.
Jys, rādžādams, ka spāki vōji,
tik čyuskys olā izaveļ
i glōbtīs cer.
„Glōb, mōseņ, mani tá iz breidi!”
„Nu palīc ar, ka iškā leidi.”
Tai ari palīc ežs, a obim vīta moza,
i tō pec čyuska jū pec laika prosa:
„Seņ medinīki irā prūjom jau,
tá obim vītys nav,
jau laiks tāv bītu prūjom taisātīs.
Ap tovom odotom, moz pīka dūrstātīs.”
Ežs izbūž sovys odotys
i soka: „Tys nīkas,
ka tei bej tova ola.
Iz tū maņ golu golā

ir taidys pošys tiseibys.”
I sovys tiseibys ai tū jys pīrōdāja,
ka čyusku nu jūs olys ōrā izbadāja.

Spāks dažam — vīneiga
jō tiseiba.

Kucá kucalānu gaida,
a pi atgadīnā taida
būdys vajdzeiba ir osa:
Jei niu kaimineicai prosa:
„Īlaid, mōseņ, dīnom dažom,
lai as varātu bez bažom
kucalānus sagaidāt.
Pīdzimš jī, jau ūtru reit
pateiceiga prūjom īšu.”
„Lyudzu. As tivleit̄ jau prūjom skrīšu,”
atbiļd̄ kaimineica kucái,
lobprōt̄ paleidz — būdu rūcej.
Kucá būdā īzataisa.
Labi snaus̄ iz sīna maisa.
Atvad kucá lelu brāku
mozu, oklu kucanāku.

Kaimineica beidzūt prosōs
lai niu kucá prūjom losōs.
„Pagaid, mōseņ, kaidu dīnu,
lai tī mozī padzer pīnu,
paaug drusku, spākūs brīst,
na jau vōrgus ōrā svīšt?”
Kaimineica najiut naida —
otkon kaidu laiku gaida.
„Niu,” jei dūmoj, „munuprōt,
vajag būdu atbreivōt!”
I gryb runōt... Ak tu brīsmá!
Kucái niulá cyta dzīsmá!
„Voi tu beigsi leistīs tá?
Tá niu muna pajumtá!
Voi tu vari vīna spāt
munu saimi pōrvarāt?
Máš niu lelā borā. Tai ka
lobōk losīs niu pi laika!”

Ļaunīs, cikom navareigs i vīns, i spāka moza,
tikom lein iz vādara i smiļkst, i prosa,
a ka tikņ pi spāka lelōka jam ļūbōs,
redz, kaidis ļaunums tod jō atšīptijūs zūbūs.

Āraiz izabodōjš vylks, jau vysā vōjs,
nōk tyvu vīnai sātai klōt,
dzierd; vacō mōtā bārnu rōj.

„Voi navar mitātīs? Voi navar raudōt stōt?
Ot atnōkš vylks, i dūšu tevi jam.”

Vylks laizōs tik: „Nu, taidam nūdūmam
as varu tikai pīzavīnōt klōt.

Maņ rōdīs, niu bez bādys vareišu as dīniškōt.
I vysu dīnu pīkrōpts vylks niu stōv par ārmu
i cerej sagaidāt sāv apādamū bārnu,
bet nasagaidiejš otkon pīlein klōt pi durom,
i dzierd niu vacū mōti cytu runu turom:

„Nazabeisti, mozū bereiņ,
vylkam nav iz mums kū cerā.

Atiņ vylks — jū nūsissim,
apāst sunim atdūsīm!”

Vylks baiļōs aizaeļsīs skrīn iz mežu,
pi sevā ryukdams:: „As kai dzieržu,
Kas jūkā pasūleits,
tys nateik izpiļdeits.

iz sātu šū ir veļti turā, cereibu —
tei pōrōk bīži maina nūdūmu!”

Daboj zynōt vārdiņis:
saulá dūmoj precātis.
Tōs par saulis nūdūmu
saceļ taidu kūrķūni,
tai ka, dūmōt, vārdiņjom
Dīvs jau nōvis strōpi lem.
„Jau ai vīnu pošu sauli
vārdiņjom kolst vysi kauļy,
cik jau mýsim izcīš nōcās, —
izkolst pūri, sausums mōcās,
bet ka saulái bārni dzimš,
mýsu suga vysa rimš.
Daudzys saulis karsāt sōkš,
vārdiņis i pōrūglōš.”

Atzynums tys navā jauns:
Ļaunam tāvam bārns býš ļauns.

Ķaiz zagli nakti slopstūtis ai baili
gryb nūzagt gaili.
Gailš maneidams, ka jū gryb kaut,
sōc žielesteibys saukt:
„Par kū jiuš mani nycynojit
i ļaunū nāzi tacynojit?
As vysu nakti sardzī stōvu
i jau ai gaismu bļōvu
as vysu mōju
ai dzīsmi mūdynōju!”
A zagli gailām atklōj sovu prōtu:
„Mūsīm navāg, lai tu sātu mūdynōtu,
kod gaidi gaismu sveistom.
Par tovom pyuļom tevi neistom.
Ai mūdynōšonu tu traucāj mūsū nūdūmu
Par tū niu sajem nōvis sprīdumu!”

Cik kura līta loba,
tū nūteic ļaužu doba:
kas lobs ir lobijam,
tys beistams ļaundaram.

Vylks, suņu nūdzonōts,
guļ zámī ivainōts
i lelu slōpi jiut.

Tá pieški godōs tyvu vuškai bīt:
„Ai mōseņ, paleigā maņ nōč!
Tik lela slōpá mani mōc,
as nūmieršu, ka iudinš lasi
deļ maná naatrassi
tá tyvumā. Kod slōpis remdynōšu,
tod äšt as patš sáv sagōdōšu.”

Bet vuška nūprūt, cik šam vylkam runa gluma:
„Ai vylks, as radzu, kaida tova dūma!
Tu atsadzierš vys tōli namekleisi äšt,
a čersi mani, lai par bareibu sáv pläšt.”

Tai cylvāks cyts ai viļteibu
nu tevá prosa paleigu,
lai vālōk, aizmiersš kaunu,
táv atdarāt ai ļaunu.

Vīns cylvāks divus suņus turāja
i kotru cytam uzdavumam mōcāja:
vīns sorgoj sātu,
bet ūtrys skraida, medeidams cik spāku.
Bet kotru ŗaizi, kod nu mediejumu
bej dalá nūlykta deļ suņu,
tys ar, kas dzeivoj tik pa mōji,
ād vīnuvīt ai medeitōji.
Ŗaiz medeitōjs par tū ir nyknā prōtā:
„Tai dzeivī ikōrtōtā
nav kōrteibys nikaidys.
Jys slaistāsīs bez bādys,
bet as lai medeju deļ takša,
kas slynki guļ pi sātys pakša!”
Bet sātys sorgōtōjs jam soka mīreigi:
„Pi tō nav, brōleiņ, suni vaineigi.
Tū nūteic saiminīka prōts,
deļ kaidim uzdavumim suņš ir audzynōts.”

Taipat par jaunu cylvāku,
kas nagryb dorba strōdōt —
tur atbiļdis nu vacōku.
Par audzynōšonu jīm vāg gōdōt.

Div gājēji ņaiz vīnuvīt
iz tōlu golu īt;
pa celām sazadraudzāja
leidz laikam, cikom laimá smaidāja
i vīnam atrast ņiervī gadājās.
„Redz!” ūtrīs soka, „kaida laimá mums!”
— „Nā, brōleit, muns tys atrodums.
Ni tu tū atradš esi,
ni tu tū pōrdūt nessi.”
Pec strāčis pakaļ dzanās sveši ļaudš
i lelu bolsu sauc:
„Ai nalītyš, niu dabōsit ai viervi,
jiuš nūzoguši asot mýsu ciervi!”
Tá atradiejam sōcās runa cytaidōka;
jys celá bīdram soka:
tikš obim mums niu zylynōti sōni!”
A ūtrīs atbiļd ņirdi mīreigu:
„Kas pīrkūs vīns, lai bādā navaicoj sáv paleigu!
Tu vīns tik atradš ciervi esi,
tu vīns i atbiļdeibu nessi.”

Tys, kas pīrkūs atstumts tikš,
tys ai tevi ņaizī bādā napalikš.

Divi kolpyuneitis beja atraitái.
Loba saimineica beja jei —
reņdāt labi prota sovu mōji,
sovys kolpyunis nu reita agri mūdynōja.
Tik kū gailš pa reitam pyrmū ņaizi dzīd,
jōm jau vajag dorbā iņ.
Gailá nūteikšona taida
obom sadzan tik daudz naida,
ka paņ aizmierst nūzīguma baili —
nūkaun agrū dzīdōtōji gaili.
Lobuma nu tō, gon nabeja nikaida:
saimineica, nazynūt vairs, reita stuņdā kaida
vysim gailim guļūt, sōc jau mūdynōņ
kolpyunis, pi dorba līkūt stōņ.

Tod sovai bādai paleidzeisi,
kod eistū vaini atrašņ spiesi.

Slymīs erelšs savu mōti prosa:

„Mūka mani tagad sōpā osa.

Gryuti,

kod jau nōvi kryutīs jiuti!

Niu tik Dīvs maņ spātu paleidzāt,

munu mīsu spākim atveļdzāt.”

Putna mōtā natur cereibu:

„Tu tik daudzi esi nōviejš dzeiveibu,

nycynōdams Dīva prōtu,

lai tik remdāt sovu sōtu,

ka niu, dzeivis breidī pādejā

veļti kavej sevi taidā cereibā.”

Lai cik pret Dīvu grākōjš b̄ytu daudz,

mierstūt tūmār Dīva žielesteibys sauç.

Lopsa un molkas cērtējs!

Pec lopsys dzanās medinīku bors.
Bāg lopsa. Izbāgūt cereiba tai vōja.
Tá pieški lopsa pamona, ka paspeid ūrs
i tymā veča — molkys cierašā mōja.
Jeī klōt pi molkys ciertieja i lyudzās žieli:
„Ak, lyudzams atļauņ nūzaglobōt, cikom nav par vieli!”
Vecš tik kū lopsu laiž par sliksni kōpť,
jau ari mednīki ai lelu jūni klōt.
„Ei, več, voi lopsys naredzieji ?
Máš jū tá medejom,”
tai prosa medinīki vacijam.
„Nā, as gon lopsys naredzieju,”
ai vōrdim līdzās vacīs,
a patš ai rūkys atviezīni spieju,
jau rōda sáv aiz placa,
lai saprūt jī bez vōrda,
ka lopsa sātā ībāgusá;
bet medinīki nasaprūt, kū vacīs rōda,
i lopsys meklāť aizasteidz iz cytu pusi.
Rádž lopsa niu, ka medinīki prūjom īť,
i gryb, ni vōrda nasciesá, paceļu skrīť.
„Tu prūjom jau?
Voi kauna tāv pavysam nav?”
tai pōrmat lopsai molkysciertš.

„As izglōbu tāv tovu dzeiveibu.
Voi dorbs šys nav paṭ pateiceibys viertš?
Paṭ paļdis maṅ tu nasoki par tū?”
Bet lopsā skaidri rādžāja, kai nūticš bej,
jei tō pec tikai nūzasmej:
„Tāv pateiceibu naasmu porōdā,
Jo dorbūs esi cytaids nakai volūdā!”

Tūs cylvākus var tikai nycynōṭ,
kas vōrdūs uzticeigs, bet dorbūs īspiej krōṭ.

Ṙaiz kolns nu vysu spāku
saceļ lelu brāku:
„As tivleṅ dzemdeišu!”
Par ziṅu šū,
ļaudš lelu baili jiut,
jo parādžāt ir gryut,
kū kolns taidš dzymdynōš:
„Varbūt tī miļzš taidš nōkš,
kai patš tys lelēs kolns;
to mēsīm vysim gols.”

Kaids ļaudim smīklys cālās,
kod beidzūt izavālās
nu kolna pakōjis
div mozys pāleitis!
Nu vysa lelō brāka,
tik viņ to miļža spāka!

Na, ņazi lileiba ai lelim dorbim baida,
bet tukšu lileibu tik izsmīklis viņ gaida.

Divi suni (jōteic — dīzgon glupi)

īt gar upi,
i upis dybynā
jī pamona,
ka galis gobols guļ.
Jī obi kōrī āsti kuļ —
gryb aizasnāgļ pec galis.
Ir obim gona breivys valis —
sōc prōtus kūpā likļ,
kai bȳtu jīm pi galis upī tikļ.
Voi upī nirtļ? Voi grōvi rakļ?
„Nā! Vyslobōk sōksim lakļ!
Leidz galis vītai atdzārsim

i tod tū sasnāgt varāsim.”
Sōc obi suni dzārṭ.
Žāl pazavārṭ —
tik obi komojās i sveist,
leidz pōrzadzāruši obi pleist.

Ka tu dorbu napareizu sōksi,
lobu sekrū napanōksi,
a, ka pōrōk īzatīpsi,
būjā īsi!

Vacs vecš nu meža nōk,
nas kiuli žogoru.
Sirdš gryuši sistīs sōk,
lauž nosta mugoru.
Līk kiuli zāmī vecš
i vōrgu bolsu gauž:
„Cik gryuši maņ! Kas rādž?
Maņ poša nōvā skauž!
Být lobōk atgōsá
i sovu rupū rūku
iz sirdš maņ lykusá,
lai nav vairs lelūs mūku!”

i tik tū izrunoj,
aiz mugorys dzied, sūļoj:
nōk poša kaulainō
i tukšōs acš jau būlej.
„Tu mani sauci, veç?
Paceļu tevi vást?”
— „Nā! Nā! Tik smoga nosta, redz,
tik paleidz, mōseņ, nást!”

Cik ļaizu smogā breidī gribīs nōvi aicynōt!
Kod atīt — prosomās vāļ drusku padzeivōt.

Ļaiz vārna lelys slōpis jiut
i atrūn lelu mōla stuļģi.
Tam drusku iudiņš iškā. Aizsnāgt gryut.
„As nabỹšu par muļķi —
šū pūdu apgōzšu
i padzeršu,”
tai vārna gudri nūsoka,
i jemās niu ap stuļģi stenāt, tust,
bet kai jei sevi tī ni nūmūka,
tys stuļģis stōv i napakust.

Bet slōpá vōrnu niu kai nōvā mōc,
leidz beidzūt vōrnai apzaskaidroj prōts —
jei stuļģī izadūmoj akmisteņus mást:
tod iudiņš pazacálš iz stuļģža molu,
i varēs vōrna tūŗaiz slōpis dzäst,
i prīcōtīs par sovu gudrū golvu.

Tys padūmu daudz vīglōk atrast prass,
kas bādā atsarasš.

ŗaiz skudra pīlein klōt pi olūta,
lai iudiņš pazadzārt.
Sleid ķōja krostā mōlōtā,
i naspiej paŗ ni atsavārt,
jau skudru straumā grīŗ.
Tū bolūds īrauga.
i zoru straumī svīŗ,
lai skudra parauga
pi zora pīzačārt —
nu bādys izapārt.
Pec kaida laika bolūds bādā tyka.
Pi meŗa zemņīks cylvys lyka,
kur putnus giuŗ,
i napasāja bolūds vāŗ ni apzavārt,

kai cylvā jau! A zemņiks līcās
pi cylvā klōt, jimt putnu snīcās.
Tū skudra īrauga i kōjī dzeļ.
Tik lela sōpá zemņīkam niu sazaceļ,
ka palaiž cylvu breivu.
Breivs bolūdš sasyt spōrnu pleivu
i skudrai pazateic par glōbtū dzeivi.

Par lobu dorbu gūda veirs
ai lobu dorbu pazateikš.

Āraiz zvejņiks volksnu valk nu jyurys
i pīceigs sasyt dyuris —
nu jyurys dzeļmis syurys
niu zylvu nōkš, ka nazynōš kur likt.
Bet monīs, draugs, kai bīš pi tōm vāļ tikt,
jo vysa zylvu smaļksnā vīgli cauri spryuk!
Tik iudīnš jyuk,
kai aizīt jōs.
Pec tōm i lelōkōs,
ai pyuļom teikla cylvom cauri lein,
ka tik ōrā izleist kai naviņ.

Tik pošys lelōs aizacierš i klīdz:
„M̄ysu lapnums m̄ysim līdz,
lai m̄aš tai zamōtūs i plāstūs
i vaicōtu, kur atsarostu
mums kaida šķierbená, lai iztikṭ ōrā.”
I beidzūt nūsoka vāļ bolsā vōrā:
„Kai zvejņīks gribās, tai lai dora!”
A zvejņīks zivš tōs lelōkōs, kas šymā volksnā tyka,
iz lānys gunš sáv izcāpṭ lyka.

Kas lelōs brīsmōs lapņys rauga sazaslīṭ,
tam ļūti bīži nōkās būji iṭ.

Ṙaiz kugi vātra dzyna.
I kas tū zyna,
kai burom saplāstom i lauztim mastim,
tys natōli nu zámis krostim,
iz sieklá izticš, grimṭ jau sōc.
Niu lela baimá kuginīkus mōc.
Jī vaimanoj i rūkys stīp iz krostu.
Vīns Dīvu lyudz, cyts izklīdz lōstu,
i baiļu sajukumā nav nivīna,
kas bṭtu raudzies kai naviņ

leidz zámái tivejai patš aizpeļdāt.
Tik sturmanš naspiej golvu pazaudāt.
Jys bolsā sauc:
„Kō vaimanojit, ļaudš?
Kō rūkys mātojit pa gaisu?
Jōs niulá straumái vajadzeigys b̄jš.
Niu atmetit jiuš raudōšonu baisū!
Ai soltu prōtu maunūt, kotrys izglōbts kliuš,”
tod, drābis nūmetš, jys viļņūs lāc,
i krostu vīgli snādz
vīns patš ...
a pōrejī — jī cikom klīdzá vaimanī
ai vysu kuģi gryma iudinī
i nūsleika.

Kas rūkys salicš gaida:
cyti nazkū padarās!
tys veļti nūgaidās.
Lai dorbs tys vīglys ir voi gryuts,
— kū padareisi patš, tik tys i b̄jš!

Začš, nabogs, slozdā teik,
kū izlicš viļteigs medinīks

Tur zači stypri ļaunīs reiks;
jys ōrā pliešās tai, ka vārtīs baist.
Tū irbá irauga,
— i mozā golvā cik tō prōta! —
jei vītā tō, lai ītu paleigā,
tik smeļās smīklā navyltōtā:
„Nu, draugs, kai ir ai kōjom?
Tu līlieji tá sovu dreizumu,
bet niu tōs, rōdīs, b̄yš par vōjom
lai izglōb̄t̄ dzeiveibu.
Nu, nu! Kō steņ i tuš?
Taiš niu pōrs liecīņus,
tik labi atsasperīs,
i b̄ysi meža bīznī, verīs!”
I cikom irbá zači smāja,
tai poša bādu sagaidāja:
lels erelš mozū irbi īraudzāja
i ōtrōk vieja
jū nogūs satvārā i aiznásá pa gaisu.

Nu tō as taidu pamōceibu taisu:
par cyta bādu voldīs smīt,
var pošam taida dazaīt.

Māš vysi zynom brīža vōjumus:
jys golvu rīž, bet pastrōdoj tik nīku,
sāv apiedš klietī vysus krōjumus,
jys īt ai tukšu sīku
pi vuškys maizis praseitu.
A vuška, tei tāv dūš!
„Nu muna dorba sliņkim nabȳš bolvys.
Tu soki lobōk, kas par atdūšonu golvōš?”
Brīdš vylku vad par gaļvinīku:
„Niu drūši vari aizdūt maizis sīku.
Jo jimšu as, bet vylks vāļ pagolvōš...”
„Nikō, brōļ, naiznōkš, —
nu vylka vōjs
ir golvōtōjs,
vylks patš ir eistīs laupeitōjs!
Bet tu, draugs, skraid, tik vīglu gaitu,
ka as gon skaitu —
maņ veļti dzonōtis pec tevā sōkņ:
jo vuškai brīža myžam napanōkņ.”

Vairs gudrōšonōs napaleidz,
kod gūds tovs ļaudīs izabeidz.

Sunš īt pa laipu upái pōri,
nas zūbūs galis gobolu.
Jys pieški mona, slīkōdamīs kōri,
pret sovu atānu,
ka pošā upis dybynā
guļ lela galis kopona.
Jys naapjādz, ka tys tik mōņš viņ beja:
nu galis susātivs iz iudinā tik atplaiksnāja.
Mat sovu galis gobolu
i īnyrst dzilā otvorā,
lai sačartļ jaukū ikōru;
bet veļti pyulājās:
jys nadabōja galis tōs.
Tam laikam ari tū jys pazaudāja,
kas pošam drūši zūbūs beja.
Kod krostā izkōp, raud jys garu gaudu,
ka pīzacrōpš ir, meklejūt sāv lelu baudu.

Cylvāks bīži eistū laimi pazaudej,
cikom susātivim pakaļ takalej.

Ļovs ai vušku i ai cytim brōlim,
ejmūt medeibōs iz mežim tōlym,
zvierej sovim leidzgaitņikim,
ka pec medeišonys prīkim
jys nivīna nakryudās:
vysu daļōs leidzeigōs jys sadalās.
Labi. Medej. Beidzūt vuškys teiklūs kritš
lapnīs stoltradzš, meža brīdš.
Vysi prīceigi bez gola.
Ļovs niu mediejumu dola.
„Četri bejom medeibā
četrim dalā daleibā.”
Saplieš brīdi četrōs daļōs.
Gaid, niu, ka jys cytim dalās!
„Pyrmō dalā maņ par tū, ka asmu ļovs,
ūtra maņ par tū, ka asmu jū iz daļom rōvš.
Trešō maņ par tū, ka asmu styprinīks.
Catūrtō taipaņ — kas maņ tū līgš?
Kuram muna daleišona napateik?
Sokit viņ! Tū nūžņaugšu tivleit!”
Ļova bīdri, mediniki,
saprūt vysu — vōrdi līki.

Ļova daleišonu bīži redzeisi, kod nūzaver nu molys,
uzvarātōjs kai ai sovim draugim dolōs.

Ķaiz zemņiks atrūn čyusku snīgā.
Dreiz soltums draud, jū apjimt nōvis mīgā
Žāl zemņikam: „Vys Dīva radiejums!”
Nas jū iz sātu, nūlik tyv pi gunš.
Kod čyuska atsasylda, sōc jau rūzeitīs,
nōk zemņiks prīcōtīs
par glōbtū dzeiveibu,
bet čyuska matās niu iz jū
i dzeļ!
„Ai ļauneigō — tu tūmār naidu cáļ!
Tō vītā, lai tāv pateiceigai bīt
tu otkon sovu čyuskys naidu jiut!
Tu naspiej atmásļ sovu ļaunū dobu?
Par tū, ka tovu dzeiveibu as glōbu,
tu gribi atjimt munejū?”
Tod, pajiemš ciervi, zemņiks nūsyt jū.

Kas ļauns, tam lobīs aizamierst,
Jys spiej paļ tovu lobumu pret tevi pašu vāršt.

Ezeļš ņaiz nu meža keilá pīzasmej:
„Izsmīklis tu esi vysam pasaulám:
zamu pīri, skotu oklu,
lelu iļkni, plotu koklu.
Pazaver, kaidis maņ ir augums stolts!..”
Keilá acīs atbīldái tik nycynōjums solts:
„Ezeļ, tu ai sovu baileigumu
naasi vārtš paņ dusmu munu!”

Lai zamyskīs gon bīži uzmaneibys prosa,
bet nycynōšona ir lobōkō jam moksa.

Valk divi stypri zyrgi vazumu
pa ceļu kolnainu,
ka putekli viņ jiuk.

Jau zyrģim mugorys nu nūguruma kiup,
Jī obi eļš,
jo smogs ir vazums, smiļšains ceļš.
Bet myusa sād iz zyrģa lūka;
jai vīgli: braucūt myusa nazamūka:
i, dūmōdama nūpalnu sāv daudz,
jei vysu ceļu sauc:
„Ak, pazaverit, ļaudš,
cik lelus putekļus as ceļu,
kod vadu vazumu pa putekļainū ceļu!”

Parosti tai ir, ka lela gūda gaida
tys, kas dorba nadora nikaida.

Raiz zvieri vielāt valdinīku sanōk.
Kam krūni dūt? Nivīns tī sacāt namōk.
Bet mierkačš krūnā kōrī
lāc kūkim pōri,
i grīžās, rūzōs, īt kai rots,
leidz beidzūt vysim vīnāids prōts:

„Kas itik lūkons ir, tys trūnám pīmārōts!”
i mierkači par vaļdinīku ceļ.
Tik lopsu dzilá dusmá dzeļ:
par kū, redz, mierkačam taidš gūds,
na lopsai dūts?
Par kū giun varu veikleiba,
na gudreiba?
I nūlem lopsa jaunū vaļdinīku izōzāt.
Jei atrūn bedri kolna nūgōzī,
tī ilik slozdu i ai zōli pōrsadz tū,
i aizskrīn vaļdinīka mōneitu:
„Ai vaļdinīk, as bogoteibu atrodu.
Tū táv kai vaļdinīkam atdūdu.”
I mierkačš paklausa. Jys skrīn
i mudri bedrī lein,
tī meklejās jys, bogoteiba kur,
leidz slozds jō vysys četrys dāpis tur,
bet lopsa smeļās smīklu ļaunu:
„Ak tovu kaunu!
Dūmōji tu cytus vaļdāt, nīks,
Bet tu jau naasi paņ par sevi vaļdinīks!”

Veikleiba bez prōta
— veļti krōta.

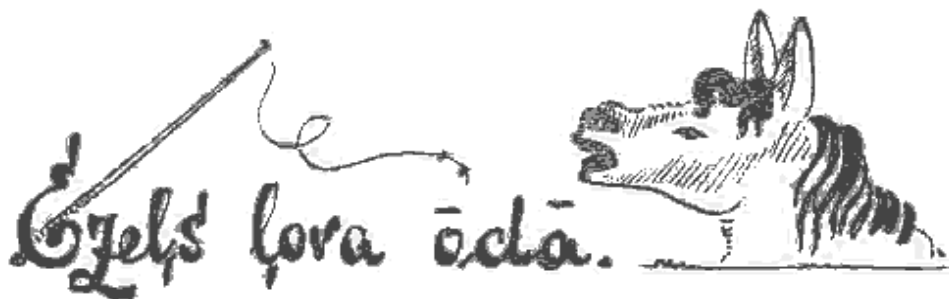
Ķaiz vardá viersi iraudzāja
i pacīst navarāja,
ka jys par várdivi daudz lelōks beja.
„Tū, maiten, pazaver! As labi pīzapyusšu,
leidz vierša lelumā as drūši kliušu.
Valk gaisu várdivá i būžās, kvekš i steņ,
i beidzūt maitai prosa:
„As skaitu — viersi pōraugu jau seņ!”
— „Nā, pagaidom tu vys vāļ moza.”
Ai kōjom dyuni vardá kosa;
jei pyušās, eļš i sviļp, i šņōc,
bet lelai kliuļ jai narymst prōts.
„Nu verīs, mait! Niu, skaiļ, leidz vieršam asmu jau?”
— „Nā, mōļ, ni tyvu nav.”
— „Nu pag! As būzšūs vāļ” Pec breiža eisa
jei, pōrmiereigi pīzapyušūt, pleisa.

Kas leluma sáv pōri spākim meklāsīs,
tys smīkleigs kliuļ i būjī iļš.

Ļovs beistās gailá dzīsmis —
nu gailá bolsa bāg kai nu lelōs brīsmis.
Raiz ezelis īrauga, ka ļovs aiz baiļom matās bāgt
(Tō ezēlgolvai naapjāgt,
ka ļovs nu gailá bolsa skrīn.)
Niu ezelis nūzapriņoj: „Verīs viņ,
kai ļovs nu maná bāg!”
i oklā kōrī ezelis īzadag
vāļ vairōk ļovu pabīdāt.
Jys matās ļovu dzeiņ,
bet leidz kū ļovs vairs nadzierd gailá bolss.
tai bailái gols;
pret ezeli ļovs nūzastōj.
Niu gon vāļ ezelis baiļōs nūdūmoj:
„Cik muļkeigi bej ļovam pakaļ dzeitīs!
Kai varieju as padūmōt, ka ļovs nu maná spātu beitīs
Kur muna golva beja?”
Bet golvu ezelis niu pa eistam pazaudāja,
jo ezeli ļovs dīnišķōdams saplūsāja.

Uzvarātīm dažraiz paņ vysbaileigōkīs pakaļ dzanās
bet atsagrīz pret jū — jys bāgš, cik kōjis panas.

Ķaiz ezēļš atrūn ļova ūdu
i gavilej:
„Nu, pagaidit, lai niu as rōdu,
kū ezēļš spiej!”
Tai īzarūšās ļova ūdā ezēļš baileigīs
i staigōt īt. Nu jō niu vysim baišt:
ai ļovu jūkōšona moza,
i tō pec prūjom bāg, kū kōjis nas,
kai viersš, tai vuška, tai i koza,
lai izbāgtu nu ļova dusmeibys.
Tik patmaļņiks pec breiža pamanāja,
ka ļovam garōs ezeļausš speidāja.
Jū īmaun. Tod par mōnim
ai pōtogu jys samat tam par sōnim
i beidzūt vāļ nāsšt maisus salīk viersā.
Vyss lelēs lepneigums jau ezelām seņ aizamiersa.

Dažķaiz najāga ai līleišonōs sovu
rōdīs varonōks par pošu ļovu,
bet, kod papieteisi drusku viņ —
nu līleibys tōs ezeļausš viņ ūrā lein.

Začš smeļās ņaiz par bruņurupuci:
„Kas, brōleiņ, tu par strupuci!
Tāv gaita lāna, gausa,
ka, rōdīs, tu na āj, bet snaud!
„Tu pazaver, kai mani kōjis klausu!
Jōs nas kai viejš, ka brīsmys draud,“
Kod bruņurupucš nūzaklausu zača runu,
jys soka: „Veļti smeļ par gaitu munu.
As asmu gotovs sadarāņ,
ka tāv bjš gryuši mani pōrvarāņ.
Voi nagrib skrīņ iz kapci vinejū?
As jemūs ōtrōk tikņ pi tō kai tu!”
Začš smeļās viņ:
„I kur tu, brōleiņ, leiņ!
Ai sovom kōjom strupijom,
tu natiksi par četrom nedeļom
tī, kur as, četŗaiz lācūt, tikšu.”
— „To sadarom! As porōdņs napalikšu!”
Jī sadar. Bruņurupucš celā it,
bet začš vys nabeidz smīņ:
„Nu čōpoj, draugs! As varu pagaidāņ!
Vāļ zaļū zōleiti as varu pabaudāņ.”
Začš zōli škiun i lāc, i prīcojās,
i zyna: dereibys jō naapdraudņikas.

Pec breiža pazaver —
jau bruņurupucš vysā klōt pi mierka.
Niu začš gon apzaker,
i mudri lāc, bet nūkaveitō naizpierka:
začš tūmār nūkavāja.
A tagad bruņurupucš smāja...

Ir moz bīt veiklam — vajag spāt
eistā laikā patrōpāt.

Lopsa, īkōrōjūt vystys gali,
palaiž sovai kaislái vali —
īlein vystu pogolmā.
Cikom vystu dzan, i namona,
kai jau slozdā jei!
Lopsai tūmār prōta teik, —
bolsu soldonu jei gailám sauc:
„Paskrīņ mežā, draugs,
pastōš munom mōsom,
cytom lopsom,
kaida bāda maņ tá gadājās!
Paleigā lai atskrīn jōs.

Bet ka sateic sovu saiminīku,
nastōšt jam! Tū skaitu as par līku.”
Gailš gon, prīku slāpdams, sūla steigt
lopsys uzdavumu veikt,
patīseibā taišni it pi saiminīka...
Tōļōk, rōdīs, stōsteišona līka!

Dorūt ļaunu, zyņ — ka kōja pasleidās,
nivīns tāv paleigā it nagribās.

Ķaiz kačš i lopša izīt paūlōt;
pa celām godōs šū tū pōrrunōt,
leidz beidzūt lopša kačam pasoka:
„Maņ golva ir par vysom pōrōka.
As tik daudz zynu viļteibu,
ka — lai as līleitīs i nagrybu, —
gon slavá ari tevi augši ceļ,
maņ rōdīs, munys spiejis lelōkys par tovom vāļ.”
Kačš pīkreit: „Tovys spiejis
ir patīсай vīņraizejis.
Bet paz, kas tī! Mūs suni gryb jau dzeit.
Tá, mōseņ, toveys spiejis varās pōrbaudāt,

jo tovys lelōs viļteibys as naapstreidu,
as glōbšonai gon zynu tikai vīnu drūsu veidu.”

I cikom suni tyvōk skrīn,
kačš kūkā lein,
lai ari gauš, —
augš izatrauš
i mīreigs verās,
Kai gudrō lopsa niu ai sunim perās.
Jei grūzājās i lācá, klupa, ploka, skrāja,
nu sunim taipat izbāgt navarāja.
Rādž kačš, kai lopsa tei ai vysu viļteibu
ir beidzūt sunim nyknijim par bareibu,

Kas nu to, ka golva ir iz daudzom spiejom mūša,
lobōk vīna gudreiba, bet drūša.

Sunš guļ iz sīna skaudzis.
Viersš bodu jiut — īš, sīna raudzās,
bet sunš pret viersi sazaslīn:
„Kō tu tá leiņ!
Pa gobolym tu tiksī sarausteits,
ka prūjom naīsi tivleiņ!”
Viersš jemās suni kaunynōt,

par tū ka jys pi sīna nalaiž klōt:

„Kai tāv nav kauns?

Tu tá iz sīna skaudzis sied,

ni patš tō ād,

ni cytam ļauņ.”

Tai dažkōrt ir ai cylvāku —

jys izameklej vītu lobōku,

bet cyts tō napīlaun. Par kū?

Voi jys tū vītu patš sāv gōdoj giuļ?

Nā — vīnkōrši jys skaudeibu par tovom sekrmom jiuť.

Ķaiz erelš nūzalaiž pi zāmš
i jāru nalelu aiz skausta jiemš
pa gaisu aiznásá, lai bārnus paborōtu.

Tī kūvōrņš beja klōtu.

Tys sevī nūdūmoj:

„As ari naasmu tik vōjs.

As ari varu vīnu vušku izlasāt

i bīšu ilgam laikam seits.”

I kūvōrņš izlosa niu vušku, pošu tuklōkū,

ai nogim vylnā īzačer, lai nastu jū,

bet, rádž, nikō! jo mozam kūvōrnākam
nav vyss, kū erelš var, pa spākam;
na kūvōrnš vušku nas, bet vuška jū.
Jau kūvōrnš klīdz: „As nagrybu!
Laid valī! Jūku najemit maņ pynā!”
Bet jys tai sazaveiksta vuškys vylnā,
ka patš vairs naspiej izapeiņ.
Tū godōs gonam īraudzāt;
jys pajem kūvōrni, pi stryča pīsīn kōji.
i aiznas jū iz sovu mōji;
lai kanepōs tys vōrnys jemās atbīdāt.

Vōjis tikai lelā bādā kreit,
kod rauga leidz ai styprū padarāt.

Āraiz vylks ai lopsu tīsojās,
bet mierkačam ir jōšķir streids.
Jī obi īkorsuši lomojās,
vīns runu sōc, a ūtrs beidz:
„Jei mani aplaupāja!”
— „Kod tys tai beja*”

— „Niu tukša muna sāta!”
— „Bet vylka krōjumi ir līta narādzāta!”
— „Lai tagad lopsa, kas ir sacālusā karu,
tai boroj mani, lai as varu
bez bādom gaidāt pavasaru!”
— „Ai tovu lelu malōšonu!
I prōtā naīt maņ par vylka borōšonu.
Cīt bodu patš par sovu slynkōšonu!”
Kluš mierkačš, klausōs, kū jī obi runoj,
bet patš pi sevā klusi dūmoj:
„Par daudz as labi pazeistu
šū zvieru tautu izlaistū.
Jī b̄ytu jōnūtisoj obi,
jo sovūs tykumūs jī vīnaiž lobi.”
I mierkačš obu runys beidz;
jys pīsoka, ka tai teik izšķierts streids:
„Vylks navā pazaudiejš,
kō jam nikod nav bejš,
bet lopsa najymdama vaineiga,
jo zagļ jei vīnmār ļūti maneiga!”

Tai nareti nazyn kaidys taisneibys deļ, sevā cer
divi pretinīki, kas ai vīnu slūtu b̄ytu jōiper.

Āraiz mierkačš papagaili mudynoj:
„Par m̄sim vysaiž izrunoj.
Paņ soka tai, ka m̄š napylna prōta.
Tei līta tukši izdūmōta.
Lai aizbōzņ muti mieļnešim,
m̄š ļaudš atdarynōņ raudzāsim!
Tod ļauna runa mitāsīs
ī gudrūs slavá viņ par obim īš.”
Ka runōts — izdareits:
īť mierkačš, ļaužu drābjōs īveiksteits,
tik āstá viņ
nu svōrka ōrā lein,
bet putyns īzamōca pōra vōrdu klōt.
Niu varās obi gudrūs kōrtā stōņ.
Īť ļaudīs rōdātīs;
ī patīs —
nu sōkuma jūs ōrīnā sāvķuru viņ.
Vīns, lapni sazagierbīs, īť,
ūťrs vōrdus tai ī šķiļ.
Pec breiža tūmār vysī sōc jau smīņ,
jo ōťri nūskaidroj,
ka mierkačš, lapni rūštīs, vyspōr narunoj,
bet papagailš tik dažus vōrdus prūt,

tīm pošim jāgys nasaprūt.

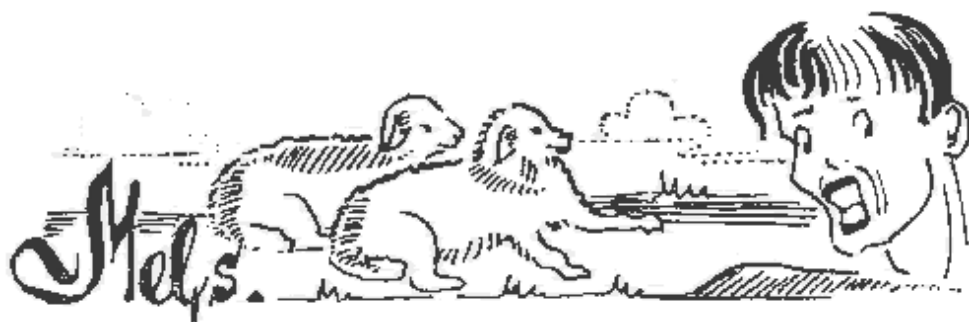
Tukšu golvu
mona paņ zam krōšņu spolvu.

Kačš ļaunā nūdūmā
ŗaiz nūgiun gaili pogolmā.
Gailš rādž, ka nōvis stuņdā klōt,
sōc vaimaņōņ:
„I kū tu, kačeit, esi sadūmōjš?
As pretinīks tāv vysā vōjš.
As tikai staigoju ap sātu
i gryudus izkaiseitus ādu.
Voi sazatykom kod pi vīnā kimūsa
Bet gailá runys kačš i naklausa:
Maņ gon tu naasi vāļ nūdariejš pōri,:
bet tys par tū, ka cytim tu daudz ļauna dori.
Tu ileiņ dōrzā, apzūdž saiminīku,
1 teirumā taipaņ — kur pōrīt jys ai sīku
i sāklys gryudus zámī īkaisa,
tī savad vystys gailš i sātū izlosa.
Tu dūmōji; ka as tō nazynōju?

Par tū niu tevi as iz nōvi nūtīsoju!”
Bet vysys tīsys, kū šys kačš niu turāja,
bej tik, ka gaili saplāsá i nūreja.

Tai bīži radzom sova loba kōrōtōju,
kas izalīk par taisnu tīsōtōju.

Vīns gons ʒaiz izgudrōja spīeli —
aiz gara laika isōc blaut:
„Ai, glōbit! Vylki! Mudrōk — bʒš par vieli!”
Skrīn ļaudš tod vylku kaut,
bet veļti! — gons tik smejās,
ka ļaudš tai pōrzabejās.
I tai na ʒaizi klīdzá gons,
bet ļaudim apnyka jau melá bryknīs mōns —
lai kai jys dažʒaiz ōvātīs ni sōcá,
nivīns vairs vylka systu naatnōcá.
„Kas bādu sauc, tys sagaida,”
seņ paruna ir itaida.
Tai ari gonam, melám, dazagōja —
jys beidzūt bādu saklaigōja.
ʒaiz īt nu meža vylks, lai vuškys reitu.

Gons klīdz niu: „Vylki! Paleigā!”
Bet nazaklausa it nivīns vairs najāgā,
nivīna nav, kas nōktu vylka dzeitu.
Gons cikom bādu stōstāt ļaudim skrāja,
vylks vysys vuškys saplūsāja.

Kam vīnŗaiz ir jau melā slavá,
tam ari taisneibā vairs ticeišonys navā.

ŗaiz vonogs lelu olkonumu jiut
i meklej apāst̄ kũ nabỹt̄.
Jam nogũs trōpĩs laksteigola.
Jiut dzĩdōtōja — nabỹŗ loba gola:
i sōc niu prasātis:
„Voi nagryb lobōk skaistu dzĩsmi klausātis?
Maņ bolss tik breineigs. Vysi teic!..”
„Ka bỹtu seits,
as tevi pazaklauseitu lobprōt,
bet tagad, munuprōt,
as atrũnu, par svareigu,
na mōkslu, bet gon bareibu!”
i vonogs laksteigolu sāplūsāja.

Tai vysod beja:
iz mōkslom cylvāks steidz
tik tod, kod ir jau seits.

Satura rōdeitōjs

- 1) Bitš i troni
- 2) Pōvs i laksteigola
- 3) Brīdš
- 4) Lopsa i vylks
- 5) Vōrna pōva spolvōs
- 6) Ļovs i pālá
- 7) Ezelš i zyrgs
- 8) Lōcš i bitš
- 9) Zyrgeselš i vylks
- 10) Žurkys i lopsys
- 11) Ezelš i sunš
- 12) Vacis ļovs
- 13) Lopsa i vōrna
- 14) Erelš i vōrna
- 15) Vylks i dzārvá
- 16) Ļovs i ūds
- 17) Vonogs i putneni
- 18) Cylvāks, zyrgs i brīdš
- 19) Plykspōrnš i lopsa
- 20) Lopsa i ōzš
- 21) Ļovs i vierši
- 22) Kačš i mierkačš
- 23) Kūrmulš i jō dāls
- 24) Vacis ļovs i lopsa
- 25) Lopsa i vylks
- 26) Ezš i čyuska
- 27) Kucá
- 28) Vylks i vacō mōtá
- 29) Saulá i vārdivá
- 30) Zagli
- 31) Vylks i vuška
- 32) Suni
- 33) Gōjjeji
- 34) Kolpyunis
- 35) Slymīs erelš
- 36) Lopsa i molkys ciertiejs
- 37) Kolns dzemdej
- 38) Divi suni
- 39) Vecš i nōvá
- 40) Vōrna i stuļgis
- 41) Skudra i bolūdš
- 42) Zvejņiks i zivš
- 43) Vātrā
- 44) Začš i irbá
- 45) Brīdš, vuška i vylks
- 46) Sunš i susātivs
- 47) Ļovs medeibōs
- 48) Zemņiks i čyuska
- 49) Keilš i ezelš
- 50) Myusa i vazums
- 51) Mierkačš i lopsa
- 52) Vārdivá i viersš
- 53) Ļovs, ezelš i gailš
- 54) Ezelš ļova ōdā
- 55) Bruņurupucš i začš
- 56) Lopsa i gailš
- 57) Lopsa i kačš
- 58) Viersš i sunš
- 59) Kūvōrnš i erelš
- 60) Vylks, lopsa i mierkačš
- 61) Mierkačš i papagailš
- 62) Kačš i gailš
- 63) Meļš
- 64) Vonogs i laksteigola

Verys Libigys
vōks i vinjetis